

УКРАЇНА

(19) UA (11) 37840 (13) A

(51) 7 B22C1/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС

ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) МОДЕЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ "ВЕЛЕН"

(21) 2000042297

(22) 21.04.2000

(24) 15.05.2001

(33) UA

(46) 15.05.2001, Бюл. № 4, 2001 р.

(72) Нідзельський Анатолій Павлович, Александ-
рова Олена Миколаївна(73) Нідзельський Анатолій Павлович, Александ-
рова Олена Миколаївна(57) Модельна композиція для лиття по виплавлю-
ваних моделях, яка містить парафін і поліетилено-
вий віск, яка **відрізняється** тим, що додатково
містить співполімер вінілацетат та наповнювач,
при наступному співвідношенні, мас. %:

парафін	35-90
поліетиленовий віск	25-3
співполімер вінілацетату	25-2
наповнювач	15-5.

Винахід, що пропонується, відноситься до лит-
тя по витоплюваних моделях спеціального при-
значення в машинобудуванні, суднобудуванні,
авіаційній промисловості.

Відома модельна композиція р-3 (див.: Лакеєв
А.С., Щегловитов Л.А., Кузьмин Ю.Д. Прогресив-
ний засіб виготовлення точних виливків. -К.: Тех-
ніка, 1984. - 149 с.), що містить, мас. %:

парафін	60
церецин	20
кубовий залишок крекінгу парафіну	4
буровугільний віск	16

Ця модельна композиція має низький темпе-
ратурний інтервал в'язко-пластичного стану
(40...56°C), а також велику об'ємну усадку.

Відома модельна композиція КПсЦ (див.: Лит-
тя по витоплюваних моделях / Я.І. Шклеиник,
А.В. Баранов, В.Н. Іванов та ін. - М: Машгиз, 1961. -
446 с.), що містить, мас. %:

каніфоль	50
полістирол	30
церецин	20

До недоліків цього складу відноситься висока
температура плавлення, низька рідкоплинність.

Висока в'язкість цієї композиції в розплавле-
ному стані зумовлює погане витоплювання з лива-
рних форм (велика кількість не витопленої маси на
поверхні форми веде до збільшення зольності у
формі та збільшує витрати самої маси, а повер-
нення модельної складу звичайно не перебіль-
шує 30-40%).

Найбільш близькою за технічною суттю до ви-
находу є модельна композиція МВС-3А (прототип)
(див.: Лакеєв А.С., Щегловитов Л.Н., Кузьмин Ю.Д.
Прогресивний метод виготовлення точних відли-

вок. - К.: Техніка, 1984. - 149 с.), яка містить,
мас. %:

парафін	67
церецин	25
поліетиленовий віск	8

Недоліком цього складу є вузький інтервал
в'язко-пластичного стану. Недостатня теплостій-
кість приводить до порушення потрібних розмірів
та геометричної точності моделей, особливо у
відповідальних відливках складної геометричної
форми: велика усадка, тривалий інтервал твердін-
ня утворює макродефекти типу "утяжин", висока
зольність забруднює відливки.

В основу винаходу покладено задачу створен-
ня уніфікованих модельних композицій підвищеної
міцності та термостійкості, а також зниженої золь-
ності підвищеної пластичності та задовільної рідко-
плинності шляхом вдосконалення складу моде-
льної композиції.

Задача досягається тим, що в модельну ком-
позицію на основі парафіну та поліетиленового
воску додатково вводять співполімер вініл ацетату
і наповнювач при наступному співвідношенні ком-
понентів, мас. %:

парафін	35-90
поліетиленовий віск	25-3
співполімер вінілацетату	25-2
наповнювач	15-5.

Порівняльний аналіз запропонованої модель-
ної композиції з відомими, показує, що порівняно з
прототипом, запропонована модельна композиція
має суттєві переваги. По-перше, вона зовсім не
залипає в металевих прес-формах і не потребує
попереднього змашування неорганічними масла-
ми прес-форм, що позитивно впливає на якість
поверхні отриманої воскової моделі. Висока теп-

лостійкість ($>45^{\circ}\text{C}$) і межа міцності на вигин ($G_{\text{виг}}=7,2\ldots 0,6$ МПа) дозволяє отримувати воскову модель довжиною до 1000 мм і товщиною стінок моделі від 0,8 мм до 150 мм без деформації, особливо влітку при температурі від 25°C до 40°C , чого не можна досягти іншими модельними композиціями. Такі високі механічні і технологічні властивості досягаються заміною у винаході, порівняно з прототипом, церезину на співполімер вінілацетату, а також відсотковим співвідношенням компонентів. Збільшення вмісту в модельній композиції поліетиленового воску від 5% до 25% значно підвищує межу міцності композиції (зразок 1 табл.) Для зменшення крижості вводять в композицію пластифікатор в вигляді співполімеру вінілацетату від 3% до 25%, подальше збільшення вмісту співполімеру недоцільно, оскільки значно погіршується рідиноплинність і збільшується лінійна усадка, що негативно впливає на якість воскової моделі, отриманої в прес-формі. Зменшення нижче 3% кількості полівінілацетату не впливає на рівень пластичності. Для зменшення лінійної усадки в модельну композицію додаємо наповнювач від 5% до 15%. Збільшення відсотків наповнювача вище 15% зменшує межу міцності модельної композиції. Найбільше задовольняють умовам поставленої задачі (див. табл.) зразки 4, 5, 6. Зменшення вмісту наповнювача менше 5% не впливає на зменшення рівня усадки композиції і тому недоцільне.

Дані порівняльного аналізу складів модельної композиції "Велен" та прототипу, а також їх технологічні та механічні властивості наведено в таблиці.

Приклад 1

Модельна композиція (склад 1) виготовлювалася наступним чином: у хімічний реактор (ХМ-12) завантажувалося 3,5 кг парафіну та 2 кг поліети-

ленового воску ПВ-200 суміш у реакторі підігрівалася до досягнення рідинного стану і потім завантажувалися інші компоненти складу композиції у кількості 2,5 кг співполімеру вінілацетату та 2 кг наповнювача, наприклад волокнистий наповнювач ДСТ 84-1138-75, суміш перемішується до отримання однорідної маси і розливається у форми. У застиглому стані вона готова до використання. Склади інших композицій, наведені у таблиці, готувалися за вищевказаною технологією приготування.

Приклад 2

У склад композиції за прикладом 2 входили наступні компоненти: 9,0 кг парафіну (ДСТ 23683-89), 0,3 кг поліетиленового воску ПВ-300 (ТУ 6-05-1516-77), 0,2 кг полівінілацетату Севілен 11306-0675 (ТУ 6-05-1636-78), 0,5 кг волокнистого наповнювача (ОСТ 84-1138-75). Виготовлена композиція (зразок 7 таблиці) мала 1,2% усадки, теплостійкість на рівні 32°C , міцність на вигин 4,4 МПа.

Приклад 3

Композиція складу 8 (див. дані таблиці) вміщувала 9,3 кг парафіну, 0,2 кг поліетиленового воску, 0,1 кг співполімеру вінілацетату Севілен 11306-0675 (ТУ 6-05-1636-78), наповнювач - дрібно роздроблена гідролізована α -целюлоза. За даними таблиці, вона мала 1,4% усадки, теплостійкість на рівні 31°C , міцність на вигин 3,8 МПа. Ця композиція не дозволяє отримати результату за винаходом.

Винахід має широке використання при виготовленні моделей для лиття по виплавляємим моделях в точному машинобудуванні (наприклад, виготовлення лопаток турбін двигунів літаків), а також має застосування для художніх виробів із металу методом литва.

Таблиця

Склад	Кількість компонентів, %					Міцність на вигин, МПа	Теплостійкість, $^{\circ}\text{C}$	Усадка, %	Зольність, %
	парафін	церезин	поліетиленовий віск	співполімер вінілацетат	наповнювач				
Прототип	67	25	8	-	-	5,2	40	1,25	0,05
1	35	-	20	25	20	8,6	46	1,42	0,02
2	35	-	10	25	30	8,1	46	1,3	0,04
3	70	-	8	12	10	7,8	41	1,1	0,07
4	63	-	12	10	15	7,0	43	1	0,04
5	70	-	10	5	15	7,2	42	0,9	0,01
6	80	-	5	3	12	4,3	32	0,9	0,01
7	90	-	3	2	5	4,4	32	1,2	0,01
8	93	-	2	1	4	3,8	31	1,4	0,01

ДП "Український інститут промислової власності" (Укрпатент)
Україна, 01133, Київ-133, бульв. Лесі Українки, 26
(044) 295-81-42, 295-61-97

Підписано до друку _____ 2001 р. Формат 60х84 1/8.
Обсяг _____ обл.-вид. арк. Тираж 50 прим. Зам. _____

УкрІНТЕІ, 03680, Київ-39 МСП, вул. Горького, 180.
(044) 268-25-22